

Vlastenecká fronta

Studie o působení pravicově-extremistické organizace v českém prostředí *

HANA LYLOVÁ

Úvod

V České republice podobně jako v dalších postkomunistických zemích vzniklo na počátku devadesátých let pluralitní politické spektrum. Jeho součástí se stala i extrémní pravice, která však byla a je roztržena do mnoha proudů a organizací, přičemž jejím nejvýznamnějším zástupcem ve stranicko-politické rovině bylo dlouhou dobu především Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa pod vedením Miroslava Sládka. Tato strana získala v letech 1992 a 1996 parlamentní zastoupení, avšak v roce 1998 neuspěla ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR. Jistý „volný prostor“, který díky volebnímu neúspěchu Sládkových republikánů, následnému vnitřnímu rozkolu v této straně a ztrátě věrohodnosti u dosavadních příznivců (způsobené zveřejněnými finančními a personálními skandály) na české politické scéně vznikl, se pokouší obsadit větší množství organizací, které se doposud pohybovaly mimo stranicko-politický prostor (často i na hranicích legality). Řada jejich představitelů vzešla z řad skinheadské mládežnické subkultury, byť se od této skutečnosti snaží distancovat. Jednu z nejvýznamnějších a nejdéle existujících organizací tohoto druhu je Vlastenecká fronta. V následující stati se pokusím popsat různé aspekty její existence, které mohou napomoci i pochopení procesů, názorů a postojů v české krajní pravici. Jak je obecně známo, existence krajní pravice v českém prostředí velmi úzce souvisí s problematikou soužití majoritní populace (jejíž část tvoří i pravicově extremistické spektrum) s některými minoritami, a proto je rozpoznání vývoje a cílů Vlastenecké fronty důležité i z tohoto hlediska.

1. Vývoj

Vlastenecká fronta (VF) byla založena v roce 1993. V průběhu jejího vývoje došlo k výrazným změnám, které se mj. týkaly jejího rozsahu a vlivu, vedoucích osobností organizace a související strategie, vnější propagační činnosti atd. Důležitými faktory, které působily na její existenci, se staly i poměry v českém pravicově-extremistickém spektru a jeho celková pozice v českém společensko-politickém prostředí.

* Článek byl zpracován v rámci výzkumného záměru „Etnika, minority a marginalizované skupiny v ČR“, identifikační kód MSM142300001.

Vlasteneckou frontu založil tehdejší student Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně Jiří Fidler se svými přáteli, kteří předtím (podobně jako on) patřili k ultrapravicové, resp. neonacistické skinheadské subkultuře (což však oni sami popírají). Ministerstvo vnitra ČR zaregistrovalo VF 17. 6. 1993. Ustavující schůze se konala 21. 8. 1993. Jak uvádí Mazel,¹ počáteční vývoj VF byl značně odvislý od myšlenkového vývoje jejího předsedy. Ten byl podle něj „v roce 1992 jedním z tvůrců časopisu Der Stürmer, který se svým názvem hlásil k asi nejvýznamnější protizidovské tiskovině Hitlerova Německa.“² V počátečním období existence VF se organizace svými letáky hlásila k neonacistickým vzorům, kontaktní adresa byla totožná s adresou organizace Bohemia Hammer Skins (BHS)³, která byla v ČR založena v témže roce. V tehdejší tiskovině Národní boj, blízké BHS⁴, byl otištěn rozhovor s J. Fidlerem, v němž byla VF představena následovně: „Hlavní idea VF se dá stručně formulovat takto – Vlastenecká fronta, sdružení jasně myslících a odvážných českých vlastenců, kteří jsou hrdí na svůj národ, a jeho kulturní a duchovní dědictví. Ztělesňuje odpor proti úpadku a rozvratu, který zachvátí naši zemi. Cílem VF je silný národ, žijící v sociálně spravedlivém státě, tedy praktické naplnění hesel „Čechy Čechům“ a „Vlastní národ nade vše!!!“⁵ Fidler ovšem postupně odmítl „přitažlivost“ „nacistických“ vzorů. Jak uvádí Mazel: „Ideologická „přeměna“ Vlastenecké fronty směrem od neonacismu k salónnějšímu fašismu, navíc nedeklarovanému, vyplývala ze snahy zachovat si alespoň určité zdání ústavnosti organizace s ohledem na její oficiální registraci.“⁶

V roce 1995 došlo v Brně ke štěpení organizace. Část členů nespokojených s Fidlerovým pasivním úsilím vydávat tiskovinu Národ, jakožto přílohu kulturně – katolického časopisu Pochodeň dneška⁷, se oddělila a přešla do organizace s názvem Národní hnutí svazků, resp. od roku 1995 Hnutí národního sjednocení⁸. Jiní členové, v té době nesouhlasící s „příliš katolickou“ orientací (což bylo dočasné zakotvení VF, způsobené patrně spoluprací s brněnskou konzervativně katolickou scénou, přičemž zástupci jejího časopisu Dnešek se zúčastnili již ustavující schůze VF), opustili Vlasteneckou frontu úplně. Samotný fakt rozštěpení organizace a situace, která mu předcházela, znamenal určitou paralýzu sdružení. Jeho důsledkem byla absence prakticky jakékoli činnosti brněnské VF během roku 1995, trvající zhruba do jara 1996.

Avšak, poněkud paradoxně, v tomtéž období přestává být VF „brněnským sdružením“, protože vznikají místní organizace v dalších místech republiky (mj. došlo k založení MO Kladno, MO Chrudim a MO Praha). Do čela MO Praha se postavil David Macháček, který se postupně stal zřejmě nejvýznamnější a nevlivnější osobou VF. Pražská MO začala krátce po svém vzniku vydávat časopis Hlas národní mládeže, záhy přejmenovaný na Hlas národní mládeže (HNM), a ještě později na Hlas národního sjednocení (HNS). Celkově vyšlo do roku 1999 čtrnáct čísel tohoto periodika. Během roku 1996 organizace začala výrazněji rozšiřovat svoji působnost i do dalších regionů⁹, zesílila a zahájila vydávání časopisu Obrana národa¹⁰, jakožto oficiálního tiskového orgánu VF.

V následujícím období začala být velmi iniciativní MO Praha a postupně přebírala vůdčí roli v celé VF, aktivní byla i založená ostravská organizace. „Brněnští zakladatelé“ se projevovali pouze sporadicky a postupně na vnější politickou činnost zcela rezignovali. Nové „vůdčí síly“ VF se začaly snažit o to, aby se na bázi VF sjednotily ultrapravicové síly v ČR. V roce 1997 došlo k podpisu smlouvy mezi Vlasteneckou frontou, resp. MO Praha a Řádem českého lva (ŘČL), která měla sloužit jako vzor pro „sjednocování národních sil“¹¹. V samotném textu smlouvy se hovoří o její jednoleté platnosti, po níž může následovat vypovězení či prodloužení. Další vývoj smluvních vztahů není v současnosti znám. V únoru 1998 pak byla podepsána tatáž

smlouva o vzájemné spolupráci a podpoře s Hnutím národního sjednocení, svazkem Praha (HNS). Tato smlouva měla sloužit jako základ organizace, v níž by spolupracovali „vlastenci různých směrů“¹². Název této zastřešující organizace byl Národní blok (NB)¹³. Jejím smyslem bylo „na základě společných zájmů sjednocovat národní síly v jeden celek, který by nerozděloval odlišný pohled na hospodářské, ekonomické nebo historické otázky“. „Národní blok chce oslovit a zaktivizovat všechny síly národa, všechny, kteří pochopí, že program Národního bloku je základ pro přežití a existenci našeho státu.“¹⁴ Dále se v příslušném čísle HNM uvádí: „Chceme, aby v každém městě, městečku či vsi vznikaly oddíly Národního bloku... Pokud alespoň dva obyvatelé v každém místě pochopí, že Národní blok je základ pro přežití, budou moci vytvořit jakousi buňku, která bude oslovovat svoje okolí. Podle hesla *Každý na svém vlastním místě příkladem* ukažme cestu celku, národu. Národní blok zde nevzniká proto, aby převzal funkci všech národních organizací, ale proto, aby se stal prostředníkem mezi nimi, prostředníkem, který je povede ke spolupráci, a který bude moci oslovit svými základními body celý národ. Každý, kdo by chtěl tomuto cíli pomoci, je vítán.“¹⁵ V listopadu 1998 se v Praze konala konference zmíněné organizace, které se kromě VF a HNS účastnil též předseda Národní aliance (NA), která byla krátce předtím založena. Bylo dohodnuto, že přes jisté názorové rozdíly by byla možná spolupráce i s tímto sdružením.¹⁶ V roce 1999 byl projekt Národního bloku revidován, resp. byl pozměněn jeho název na Národní sjednocení (NS)¹⁷. V uvedeném období se uvažovalo o tom, že základem této organizace by byly Vlastenecká fronta a Národní aliance¹⁸.

V roce 1998 odstoupil z důvodu časové zaneprázdněnosti (a podle některých členů VF též pro nedostatek zápalu pro věc) ze své funkce J. Fidler. Bylo zvoleno nové vedení Vlastenecké fronty. V jejím čele stanul Ing. Miroslav Knapovský, do té doby činný v MO Ostrava. Místopředsedou se stal David Macháček, tajemníkem Mgr. František Rozhoň, předseda MO Ostrava. Od ledna 1999 byla obsazena též do té doby neexistující funkce tiskového mluvčího, kterým se stal „postarší“ Mgr. Jan Skácel. Zdá se, že novým vedením byl nastolen, resp. fakticky započat trend transformace v politickou stranu. Svědčí o tom i kandidatura v komunálních volbách 1998. Na základě vzájemné dohody s Národně demokratickou stranou se zástupci VF zúčastnili voleb na jejich kandidátkách. Volby však skončily neúspěchem pro VF i NDS, jediný mandát byl získán v Červeném Kostelci ve východních Čechách.

V letech 1998-2000 se Vlastenecká fronta začala veřejně projevovala pořádáním demonstrací a setkání v řadě míst republiky, často ve spolupráci s dalšími „národními organizacemi.“¹⁹ V roce 1999 byla Vlastenecké frontě věnována poměrně značná mediální pozornost s ohledem na upozornění MV ČR na skutečnost, že překračuje zákon o sdružování. Na rozdíl od Národní aliance však nakonec nebyla rozpuštěna, mj. jiné proto, že změnila některé kritizované body programu.

Koncem roku 1999 došlo k ukončení vydávání interních tiskovin²⁰ VF Hlas národního sjednocení a Obrana národa s ohledem na přípravu zcela nového časopisu nazvaného Národní politika (svým designem se zcela odlišuje od výše zmíněných tiskovin²¹) Po formální stránce se jedná o „standardní“ publicisticko-politický časopis, který svým vzhledem, resp. titulní stranou nijak neprovokuje ani nenabízí možnost negativních konotací. Otázkou je, jakým směrem se v tomto ohledu bude vyvíjet, neboť zatím bylo vydáno pouze nulté a první dvě čísla. Poté část jeho redakce (včetně šéfredaktora Knapovského a důležitého příspěvatele Trysčuka) odešla z VF a založila sdružení Vlast, které začalo publikovat takřka totožný časopis Vlast. Vzhledem k tomu, že tendence Vlastenecké fronty stát se politickou stranou se zřetelně objevuje ve snaze

prezentovat se „seriózním“²² způsobem. Ize očekávat, že vydávání Národní politiky bude pokračovat. V době „před rozkolem“ ve VF uvedl M. Knapovský, že se na vydávání Národní politiky podílejí i bývalí příspěvatelé Týdeníku Politika a časopisu Národní myšlenka.

Podle neověřených údajů byl odchod Knapovského a dalších způsoben tím, že za předsedu Vlastenecké fronty byl v dubnu 2000 zvolen dosavadní mluvčí Jan Skácel, což nesl dosavadní předseda s nevolí. Nakolik však vznik Vlasti a případné Národní strany (iniciované Knapovským) ovlivní další vývoj VF a integračních procesů v české ultrapravicí, lze pouze obtížně předvídat.

2. Pozice Vlastenecké fronty v rámci krajně pravicového spektra

2. 1. Vztahy s ostatními extremistickými organizacemi působícími v ČR

Vlastenecká fronta si je vědoma nutnosti spolupráce s ostatními podobně orientovanými organizacemi. V kontextu úvah o transformaci v politickou stranu uvažuje o pěti subjektech, se kterými by byla možná spolupráce. Jak bylo předneseno na tiskové konferenci konané 3. 4. 2000 v Praze, není v zájmu celé akce, aby jména dotyčných subjektů byla oficiálně zmíněna.

Vzhledem k tomu, že s organizací Národní front castistů (NFC)²³ bylo vytvořeno společné prohlášení, lze očekávat, že jedním ze sdružení by mohla být tato organizace. V prohlášení se mimo jiné uvádí: „Jsme neochvějně přesvědčeni, že naše upřímná láska k vlasti a národu není v rozporu s odvěkými principy naší kultury, naopak je pro tento stát prospěšná. Je proto nerozumné vlastenectví, v naší zemi prezentované především námi, oslabovat či dokonce likvidovat. V širším kontextu je však zřejmé, že tento nátlak je nynější vládou činěn programově, neboť vlastenectví jako takové je překážkou na jejich cestě k ztročení a zničení námi milovaného českého národa...“²⁴ Podle některých členů VF je však NFC organizací inklinující spíše k sektě a z tohoto důvodu by musela akceptovat vůdčí postavení Vlastenecké fronty. Blízkost idejí je především v panslavismu, na kterém staví jak NFC, tak VF. Dalším subjektem vhodným ke spojení je podle některých členů VF lokální organizace působící v Mladé Boleslavi nazvaná Obrana národa (Ob.N)²⁵, dále Vlastenecká liga (VL), Vlastenecká republikánská strana (VRS) a Národní aliance (NA). Vztahy se zmiňovanou Vlasteneckou ligou jsou po období jistých neshod (které vyplývaly především ze skutečnosti, že VL je tzv. kališnická organizace, tj. hlásící se k odkazu Jana Husa a Jana Žižky z Trocnova) v současnosti korektní, na rovině osobní i přátelské²⁶. Co se týče Vlastenecké republikánské strany, tento subjekt deklaroval společně s NA dohodu o vytvoření koordinačního orgánu. Informace o těsnějších kontaktech s VF nemáme k dispozici, ačkoli je známo, že na stránkách tiskoviny Vlastenec, vydávaného VRS, se objevují informace o VF²⁷.

Vztahy s Národní aliancí jsou členy VF charakterizovány jako „globálně rezervované“. Nicméně pořádání společných akcí, resp. vzájemná přítomnost na konaných akcích, vypovídá o značné názorové shodě obou organizací. Vzájemná podpora byla deklarována i oficiálně, a to nejprve ze strany Národní aliance v únoru 1999. Jednalo se o podnět k zahájení trestního stíhání Miloše Zemana za spáchání trestného činu pomluvy, konkrétně o to, že Vlastenecká fronta byla M. Zemanem jmenována mezi skinheadskými sdruženími, která by podle něj měla být zakázána. V dubnu 2000 vydala VF oficiální protest proti rozpuštění Národní aliance, které bylo v tomtéž

měsíci provedeno Ministerstvem vnitra ČR. Není bez zajímavosti, že tento oficiální protest byl předán přímo na tiskové konferenci pořádané VF zástupci zemského vedoucího NA Michalu Podolákovi, který tak mohl zviditelnit zastupovanou organizaci a pronést několik slov. Obecně by se dalo říci, že jisté názorové neshody mezi oběma organizacemi existují (NA je otevřeně nacistická, což se však nedá říci o VF), nicméně jsou i body, u nichž lze hovořit o takřka naprosté shodě. Jedná se například o historický revizionismus. Vlastenecká fronta si uvědomuje, že pokud chce vystupovat jako seriózní organizace, oslovující široké vrstvy obyvatelstva (jak uvedl M. Knapovský, VF by chtěla být stranou pro běžného člověka, který se žije poctivě), pak nemůže oficiálně dávat najevo své poměrně kamarádské vztahy s NA, resp. jejími členy. Spolupráce v budoucnu pak podle některých členů VF není vyloučena. Fakt, že NA podala žádost o registraci politické strany nazvané Národně sociální aliance (NSA)²⁸, nabízí otázku, zdali by bylo reálné (pokud by byla uznána registrace jak NA, resp. NSA, tak budoucí registrace VF), aby tyto dvě – svým způsobem podobně zaměřené – strany disponovaly dostatečně silnými voličskými základnami. VF se domnívá, že obě uskupení (potenciální politické strany) jsou schopna získat dostatečné voličské zázemí, zejména proto, že každé z nich se orientuje na jinou cílovou populaci.

SPR – RSC je podle představitelů VF v útlumu, ze kterého se již nevymaní. Sami členové VF přiznávají, že republikány volili, avšak s jistými výhradami (resp. jak uvedl jeden ze členů VF v duchu hesla, že mezi slepými je jednooký králem). Podle VF bylo úkolem předsedy SPR – RSC zdiskreditovat českou nacionalistickou scénu, což se mu do značné míry povedlo.

O „zákulisi“ vztahu s Bohemia Hammer Skins, se kterými měla VF v počátcích shodnou kontaktní adresu, nejsou v současnosti bližší informace. Nelze vyloučit nějaké neoficiální kontakty, avšak veřejně VF prezentuje, že vztahy mezi oběma organizacemi neexistují, resp. že vzhledem k tomu, že BHS není registrováno, pro Vlasteneckou frontu je sdružením, které oficiálně neexistuje. Aktivita BHS jsou navíc zhruba od roku 1997 výrazně utlumeny. Určité vazby existovaly a existují i mezi VF a neonacistickým Národním odporem Praha, jehož představitelé však na „národoveckou“ VF nazírají s jistým odstupem.

2. 2 Vlastenecká fronta a spřízněná média

Tzv. česká média jsou Vlasteneckou frontou hodnocena jako vysoce neobjektivní. Podle VF je to dáno jednak neprofesionalitou příslušných pracovníků, jednak skutečností, že řada deníků je v rukou zahraničních vlastníků (Lidové noviny, MF Dnes). Za dobré lze podle slov členů VF označit zkušenosti se Zemskými novinami, Špíglem, časopisem Vlastenec²⁹ a s okruhem novinářů okolo exilového časopisu Svědomí vydávaného v Ostravě. VF jak prostřednictvím HNM, resp. HNS, tak prostřednictvím internetu nabízí seznam literatury vhodné pro členy a sympatizanty k přečtení. Jedná se jednak o seznam názvů periodik s informací, kde je možno je zakoupit či objednat, dále o seznam literatury, která je distribuována Vlasteneckou frontou, resp. kterou má VF k dispozici³⁰ a dále o zveřejnění nabídek literární produkce vybraných nakladatelství³¹. Na „Seznamu národních tiskovin“³² se kromě tiskovin vydávaných jednotlivými místními organizacemi VF objevily např. Svobodné noviny („nezávislý národní čtvrtletník“), Vlajka (vydávala NA, v současnosti nevychází), Národní beseda (vydává rakovnická Malá beseda), Národní mládež (tiskovina Českého národního hnutí mládeže), Národní boj (vydává Národní fronta castistů), Nový dnešek (vydává brněnský Klub pro podporu nezávislého tisku), Vlastenec

(tiskovina Vlastenecké republikánské strany), dále Svědomí (exilový „národně antikomunistický měsíčník“), Slovanská vzájemnost (měsíčník Slovanského výboru ČR) a Národní listy („občasník demokratů stavovských“).

2. 3 Vztahy s extremistickými organizacemi působícími mimo ČR

Obecně znám je velmi kladný vztah VF k francouzské Národní frontě (NF), zejména k jejímu předsedovi Jean – Marie Le Penovi. Existují informace o tom, že předsedové VF se se zástupci NF, resp. s její mládežnickou organizací sešli. Zdá se však, že v současnosti nelze hovořit o těsnější spolupráci. Naopak užší vazby jsou realizovány s Národní obrodou Polska (NOP)³³ a se Slovenskou vlasteneckou organizací – Gardou (SVO – G). Hlubší kontakty s jinými zahraničními organizacemi nacionalistického typu nejsou, podle slov jednoho z členů VF, prioritou. V kontextu vyzdvihování slovanské vzájemnosti VF považuje za optimální vytvoření Česko – polsko – slovenské federace, jakožto politického, kulturního, ekonomického a obranného spolku.

S ohledem na aktuální evropské, potažmo světové dění by měl být zmíněn též vztah Vlastenecké fronty ke Straně svobodných J. Haidera. Samotná Haiderova osoba je pro VF naprosto nepřijatelná a to zejména z důvodů jeho nechvalných výroků o Čechách. Ke straně samotné záporný vztah nemají. „Volební úspěch Haiderových rakouských svobodných (i podobný úspěch Blocherovy SVP ve Švýcarsku) levičákům signalizují, že čas jejich bezuzdného evropského řádění končí. Teď je řada na nás, aby skončily žabomyší spory jednotlivých malých národních vůdců a zvítězil ROZUM. Aby se domluvil jakýsi Kongres národoveckých organizací, který by dokázal i u nás sebrat postkomunistickým rádobodemokratickým stranám vítr z plachet.“³⁴

3. Programatika

Zkoumání programu Vlastenecké fronty po jeho obsahové stránce umožňuje konstatovat, že za 7 let činnosti, resp. existence VF se v zásadních bodech nezměnil. Uvedené tvrzení by mohlo být použito jako argument pro konstatování, že VF má v zásadě konsistentní představu o své činnosti a o svém působení v rámci společensko – kulturního, resp. politického spektra. Uvedené konstatování však nemůže sloužit k podpoře tvrzení o přijatelné kvalitě programu, neboť struktura programu vypracovaného Vlasteneckou frontou postrádá logickou provázanost. Vzhledem k tomu, že vlastenectví, resp. nacionalismus tak, jak je VF prezentován, je záležitostí čistě emotivního charakteru, uvedené zjištění není překvapující.

Pozornost nyní bude zaměřena na podrobnou obsahovou analýzu³⁵ programů. Jedná se o program VF, jenž byl přednesen na ustavující schůzi 21. 8. 1993 v Brně, o program publikovaný v oficiálním tiskovém orgánu VF Obrana národa 2/1996 a o program prezentovaný na webových stránkách VF³⁶ (září 1999, resp. březen 2000). Co se týče prezentace VF prostřednictvím internetu³⁷, faktem je, že ani touto formou nabízený program neprodělal žádné změny. Porovnáme-li webové stránky VF před a po jejich zásadní změně, lze konstatovat shodnost nabízených programů, resp. nabízeného programu.

Dříve než bude přistoupeno k samotným obsahům výše zmíněných programů, je nutno ve stručnosti konstatovat fakt, že program VF musel být v některých bodech přepracován vzhledem ke kritice Ministerstva vnitra ČR. Blíže bude o této problematice pojednáno později.

Rozbor bude sledovat tuto strukturu: nejprve budou zmíněny rozdíly, které programy nabízí, poté budou uvedeny body, jejichž formulace se téměř žádným způsobem nezměnila. Následně budou shrnuty priority, resp. základní programové body Vlastenecké fronty. Poté bude pozornost zaměřena na změnu některých programových bodů v kontextu posudku provedeného Ministerstvem vnitra ČR. V závěru bude pozornost upřena na vybrané programové body a možnost jejich plnění.

Programy z let 1996 a 1999³⁸ se po obsahové stránce prakticky neliší, ačkoli jsou mezi nimi jisté rozdíly. Rozdílem v tomto ohledu zásadním je změna některých formulací tak, aby vyhovovaly posudku Ministerstva vnitra ČR, resp. právnímu řádu ČR. Vzhledem k tomu, že tato problematika bude pojednána později, upozorníme na další rozdíl, kterým je absence kapitoly Zdravotnictví, resp. jejího obsahu v aktuálním programu a dále podrobnější rozpracování bodů odmítavého stanoviska ke vstupu ČR do NATO, které program z roku 1999 obsahuje.

Srovnání programu z roku 1993 a programu aktuálního umožňuje konstatovat, že prvním rozdílem spíše formálního charakteru, který však dosti vypovídá o vnitřním vývoji a profilaci VF, je samotná forma prezentace. Program z roku 1993 je emotivnější oproti programu současnému, který se zdá být formálně vyrovnanější. Druhým rozdílem, nejen formálního charakteru, je členění předmětných programů. Zatímco program z roku 1993 nabízí členění do devíti kapitol, aktuální program je sestaven ve čtyřech, resp. v šestnácti kapitolách. Oproti původnímu programu byly doplněny následující kapitoly, resp. podkapitoly: *Bezpečnost, Soudnictví, Měnová politika a bankovní systém, Regionální politika, Rodina, Bytová politika, Školství a Přistěhovalectví*. Naopak zcela vynechány byly kapitoly *Boj proti komunismu a Mládež*. Dalším rozdílem spíše formálního charakteru jsou krátká a stručná hesla, která uvozují jednotlivé body aktuálního programu.³⁹

3.1 Srovnání programů z let 1993⁴⁰ a 1999⁴¹

Na základě úvodní kapitoly obou programů nazvané Vnitřní politika lze konstatovat jistý posun během sedmi let existence VF. Zatímco program z roku 1993 se v této souvislosti zabývá zejména odstraněním korupce, zprůhledněním financování, potlačení stranické příslušnosti a stranických zájmů, aktuální program se soustřeďuje spíše na problematiku národního státu a s ním spojených otázek, jako jsou národnostní menšiny a jejich podíl ve veřejné správě, ochrana českého jazyka, dále na nutnost posílení autority státu při řízení společnosti a na eventuální změnu Ústavy, která by zrušila Horní komoru Parlamentu ČR, vytvoření prezidentského systému demokracie, a v neposlední řadě pak nabízí návrh na třístupňové řízení státu. Shodným bodem obou zmiňovaných programů je nutnost referenda v klíčových otázkách. V souvislosti s diskutovanou kapitolou je vhodné uvést, že, ač to explicitně není v programu řečeno, VF ve svých tiskovinách prezentuje názor, že nejlepším uspořádáním by byl korporativismus⁴².

Kapitola Zahraniční politika (ZP) je v obou případech prakticky shodná s drobnou výjimkou problematiky negativního postoje VF ke vstupu ČR do NATO, resp. jeho formálního rozpracování, které je nabídnuto v aktuálním programu. Základní teze ZP je vyjádřena takto: „Základní cíl české zahraniční politiky vidíme v nutnosti vyloučit v maximální míře vliv zahraničních zájmových skupin na politickou a hospodářskou sféru v našem státě. Současné vládní strany jsou ukázkovým příkladem zaprodávající se zahraniční politiky, když prosazují vstup do NATO a Evropské unie. Česká republika se teprve nedávno vymanila z područí jedné mocnosti

a vzápětí se z nás vládní politici opět snaží udělat nesvéprávnou zemi...“⁴³ Aktuální program také nabízí explicitní formulaci o „sblížení a spolupráci se všemi evropskými národy“⁴⁴, která je v programu z roku 1993 obsažena spíše v latentní formě.⁴⁵

V oblasti Národního hospodářství byly zaznamenány následující změny: aktuální program obsahuje požadavek zpětné kontroly „způsobu nabytí finančních prostředků použitých v tzv. „malé privatizaci“, dále „zpětnou kontrolu transformace bývalých státních podniků do akciových společností a smlouvy, kterými byly rozprodány strategicky důležité podniky (tzv. rodinné stříbro)“⁴⁶. Požadavek neomezování zbrojní výroby je vyjádřen následovně: „Je načase skoncovat s pseudohumanismem a neomezovat dále zbrojní výrobu, která byla vždy (především v oblasti osobních zbraní) doménou České republiky. Když do zahraničí neprodáme zbraně my, určitě je tam bez výčitek svědomí dodá jiná rozvinutá demokratická země. Trend omezování zbrojní výroby a přechod na špatně prodejnou „mírovou výrobu“ musí být zastaven, protože vede ke krachu zbrojních podniků a většiny jejich subdodavatelů. Výsledkem jsou pak tisíce českých dělníků bez práce!“⁴⁷ Dále jsou vyjádřeny požadavky „zavedení tzv. přistěhovalecké daně pro ty podniky, které zaměstnávají přistěhovalce“ a efektivního využití inteligenčního potenciálu „našich lidí“.⁴⁸

Kapitola Armáda a policie je v obou programech prakticky totožná kromě následujících výjimek: program z roku 1993 požaduje zrušení povinné vojenské služby, avšak aktuální program hovoří o šestiměsíčním povinném výcviku pro každého obyvatele státu: „...Není však možno opomenout povinnost každého občana bez výjimky, bránit svoji vlast. Pro tuto samozřejmost je však třeba, aby každý muž prošel alespoň základním výcvikem se zbraní. Tento výcvik navrhujeme zredukovat z 12 měsíců na 6-ti měsíční intenzivní výcvik, s různou náročností pro brance s odlišnou zdravotní dispozicí, aby každý mohl v případě potřeby nastoupit se zbraní v ruce k obraně vlasti.“⁴⁹ Druhým rozdílem je existence požadavku zavedení „domovského práva pro Cikány“, který v aktuálním programu absentuje. V neposlední řadě je to návrh na zpřísnění výběru policejního sboru, který je rozpracován v programu z roku 1999.

Oblast Zemědělství je v současnosti doplněna o potřebu účinné celní politiky, která by zabraňovala nekontrolovanému dovozu potravin ze zahraničí.

Kapitola Ekologie současného programu nabízí oproti programu z roku 1993 prosazování politiky rekultivací a zkvalitňování bydlení v okrajových městských částech, a dále „výchovu k ekologickému způsobu života“⁵⁰.

Aktuální program nově obsahuje kapitolu Měnová politika a bankovní systém, v níž je projeven souhlas se zavedením plně konvertibility koruny, avšak v takovém časovém horizontu, aby se nejednalo o ukvapený krok, dále obsahuje požadavek stabilního bankovního systému, řízeného na „vládě částečně nezávislou cedulovou bankou“, která by měla „dostatečně silné prostředky pro kontrolu komerčních bank a ostatních finančních ústavů“⁵¹.

V kapitole Nezaměstnanost aktuálního programu je požadavek rozlišení „nezaměstnanosti“ od „nezaměstnatelnosti“, dále požadavek zavedení paragrafu o příživnictví a jasná deklarace „upřednostňování přidělování volných pracovních míst občanům České republiky“⁵².

Aktuální program dále obsahuje kapitolu Rodina, která rozšiřuje, resp. nahrazuje kapitolu Mládež a též některé body původně obsažené v kapitole Zdravotní a sociální politika „starého“ programu. Jedná se zde především o požadavek rehabilitace role rodiny v současné společnosti. „Vztah státu a rodiny se v poslední době začíná zhoršovat. Ze strany státu není věnována dostatečná pozornost funkci rodiny ve společnosti. Stoupající rozvodovost, klesající porodnost

v perspektivních rodinách, propagace feminismu, kosmopolitismu, nenormálních pohlavních úchylek jsou největším nebezpečím pro rozvoj našeho národa a vlasti. Obzvláště hrozivá je klesající porodnost, která hrozí přerůst ve vymírání českého národa. Naše kosmopolitní vládní garnitura, které česká otázka nic neříká, hodlá chybějící členy českého národa nahradit přistěhovalectvím, a to především z neevropských zemí.⁵³ Dále je zde deklarována neochota podpořit „uzavírání manželství s neevropskými přistěhovalci, rasově smíšených manželství, manželství homosexuálních a jiných nezvyklých typů manželství“.⁵⁴ Kapitola Mládež tak, jak byla obsažena v programu z roku 1993, obsahovala body, které jsou v současnosti prezentovány v kapitole Školství. Zde se jedná se především o „ukončení politizace školství“. „Několik let po takzvané „sametové revoluci“, kdy se všichni čeští občané opájeli vizí svobodné, rovné a bratrské společnosti, vidíme, že problémy, o kterých jsme si mysleli, že s odchodem komunistického režimu jsou pryč, jsou opět zde a to ještě v horší a zákeřnější podobě. Opět je vlastenectví téměř trestnou věcí, poctivé vlastenectví je označováno za „fašismus“ a „extremismus“. Vychovávat mládež k vlastenectví se téměř nesmí, zato vychovávat mládež v duchu fiktivní multirasové „harmonie“, kosmopolitismu, zvrhlých náboženství a nenormálních sexuálních úchylek je architekty „Nového věku“ a „nového světového řádu“ servírováno jak na běžícím pásu...“⁵⁵

Kapitola Bytová politika současného programu obsahuje prakticky pouze deklaraci pomoci všem, „kteří svým postojem projeví opravdový zájem o získání bytu...“⁵⁶

V obou programech shodně se vyskytující kapitola Kultura a náboženství je podstatně více rozpracována v programu z roku 1993. Zde je obsažen jednak požadavek podpory tradičním složkám české a moravské kultury, ochrany historických památek, podpory začínajícím umělcům, odluky církvi od státu a prosazování „tradiční křesťanské morálky a hodnot, na nichž byla vybudována celá evropská civilizace“.⁵⁷ Uvedená kapitola je v současném programu omezena pouze na varování před amerikanizací a „globalizací“ médií, která „veřejně ostouzejí lásku k rodné zemi a vlastenectví“.⁵⁸

Aktuální program nově obsahuje kapitolu Přistěhovalectví, v níž je prezentována snaha „chránit naši zemi před nekontrolovaným přílivem přistěhovalců z neevropských zemí“⁵⁹ a dále rozlišení přistěhovalců na ekonomické, politicky stíhané a válečné.

Body, jejichž formulace je prakticky totožná po dobu sedmileté existence VF: požadavek referenda v klíčových otázkách státu a národa; odmítnutí Maastrichtské smlouvy, vstupu ČR do EU⁶⁰, vstupu do NATO; možnost vojenské spolupráce s evropskými státy, avšak na národní bázi; požadavek očisty diplomacie od „osob zkompromitovaných spoluprací s bývalým komunistickým režimem“; povinnost ČR poskytnout ochranu českým menšinám v zahraničí; znovuzavedení trestu smrti; odmítnutí legalizace jakýchkoli drog; zvýšení prestiže armády a policie; přednostní zadávání státních zakázek českým podnikům⁶¹; „omezení půjček od velkých mezinárodních seskupení...“, které posléze za pomoci úrokového vydírání vydávají náš národ napospas libovůli jejich představitelů a způsobují jejich následné vměšování do vnitřních záležitostí našeho státu a národa“⁶²; zlepšení pracovních a sociálních podmínek pracovníků věznic; požadavek přistěhovalcké daně pro podniky, které zaměstnávají cizince; podpora českého venkova a produktů pocházejících z českých farem; ochrana zvířat, omezení pokusů na zvířatech; výchova k ekologickému způsobu života; rehabilitace úlohy rodiny ve společnosti; vysoce negativní vztah k potratům; vedení mládeže k tělesné zdatnosti; výchova k vlastenectví.

Charakteristika Vlastenecké fronty na základě jejich současných programových bodů je následující: VF je velmi „tradicionalistická“ a v tomto smyslu ji lze označit za „autoritativně

konservativní“. Emotivní důraz, který klade na český stát, resp. na český národ se odráží v neochotě vstupu do jakýchkoli nadnárodních struktur, resp. jakéhokoli spojení s nadnárodními strukturami, v neochotě akceptovat jakékoli vnější elementy a v neposlední řadě v důrazu na tradiční rodinu, která vychovává „zdravé české vlastence“.

3. 2 Změna určitých bodů programu v důsledku upozornění MV ČR z roku 1999

28. 7. 1999 vydala Vláda České republiky usnesení č. 789 o opatřeních proti hnutím směřujícím k potlačení práv a svobod občanů. V ní bylo ministru vnitra ČR mimo jiné uloženo, aby „přijal do 30. září 1999 opatření vedoucí k rozpuštění těch občanských sdružení, která vyvíjejí činnost směřující k omezování nebo popírání osobních, politických nebo jiných práv občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, nebo rozněcující nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, a v případě, že Ministerstvo vnitra dojde k závěru, že taková sdružení v ČR nepůsobí, podal o tom do 31. října 1999 informaci vládě“.⁶³ V důvodové zprávě bylo kromě jiných zhodnoceno občanské sdružení Vlastenecká fronta, které bylo označeno jako nacionálně socialistické, rasistické, antisemitské a neonacistické. Na základě tiskovin vydávaných Vlasteneckou frontou, jejího programu prezentovaného na internetu a vyjádření VF k vládnímu usnesení č. 789 dospělo Ministerstvo vnitra ČR, resp. znalci jím pověřeni k závěru, že VF vyvíjí nedovolenou činnost, tak, jak byla definována v uvedeném vládním usnesení. VF byl proto zaslán dopis, který na dané skutečnosti upozorňoval. Na jeho základě pak byly Vlasteneckou frontou přepracovány sporné body akčního programu do takové podoby, aby byly přijatelné vzhledem k právnímu řádu ČR. Jednalo se o následující formulace:

1. namísto „Požadujeme uzákonění povinnosti každého občana České republiky hlásit se ke své skutečné národnosti.“ bylo zvoleno „Pokládáme za vhodné, aby se občané České republiky (a zejména veřejně činné osoby) hlásili ke své skutečné národnosti. Vycházejí z Listiny základních práv a svobod požadujeme zastavení cíleného odnárodňování českého národa.“⁶⁴

2. původní „Vlastenecká fronta proto nepodporuje uzavírání manželství s neevropskými přistěhovalci, rasově smíšená manželství, manželství homosexuální a jiné pochybné typy manželství. Svazek manželský je svátost a toto je jeho naprostá degradace.“ bylo změněno na „Vlastenecká fronta proto nepodporuje uzavírání manželství s neevropskými přistěhovalci, rasově smíšená manželství, manželství homosexuální a jiné nezvyklé typy manželství.“⁶⁵

3. původní „Upřednostňování českých rodin!“ bylo upraveno na „Zastavme vymírání českého národa!“; tvrzení „Prosazujeme možnost získání dlouhodobého úvěru na byt pro mladé české rodiny.“ bylo upraveno na „Prosazujeme možnost získání dlouhodobého úvěru s výraznou státní pomocí zejména mladým rodinám.“; výrok „Požadujeme minimalizaci a daňové zatížení na převody bytů na nebytové prostory (kanceláře, obchody apod.)“ byl změněn na „Žádné nové sociální bydlení pro kočovníky, kteří při opuštění ČR prodali svoje byty a v zahraničí poškozují dobré jméno naší vlasti.“; výrok „Podporujeme přidělování státních, obecních a sociálních bytů přednostně českým rodinám.“⁶⁶ byl z programu vyjmut úplně.

Bod 3 uvedeného textu není již s výjimkou prvního výroku aktuální, neboť zbylé formulace se ve stávajícím programu nevyskytují. Změna nežádoucích formulací byla změnou pouze formálního charakteru, jak vyplývá z tiskoviny VF („...Dnes můžeme s klidem říci, že se nám podařilo inkriminované body v programu přepsat tak, že to neodporuje našim idejím a je to také

v souladu s právním řádem. Vlastenecká fronta tedy nic neodvolala a existuje a funguje dál!⁶⁷). Členové VF zvolili takové formulace, které by byly přijatelné pro posudek Ministerstva vnitra ČR a zároveň nic neměnily na stávajících názorech VF. Smysl, resp. účel upozornění je tedy sporný.

4. Organizační aspekty činnosti Vlastenecké fronty

4.1 Členská základna

V současnosti čítá VF něco okolo 400 členů, resp. 300 – 500, přičemž zhruba o 100 z nich lze hovořit jako o členech aktivních (platí před odchodem stoupenců Vlasti). Pro vstup do VF je nutné dosáhnout věkové hranice 18 let a mít čistý trestní rejstřík. Každý nově přijatý člen prochází tříměsíční zkušební dobou, během níž může být zproštěn členství v organizaci⁶⁸. Věkovou skladbu nelze přesně určit, nejčastěji se jedná o věk mezi 18 – 30 roky⁶⁹. Stejně tak nelze přesně určit socioprofesionální zastoupení, členy jsou jak vysokoškolsky vzdělaní lidé, tak lidé bez VŠ vzdělání. Drtivou většinu členů tvoří muži, ačkoli MO Praha čítá asi i 4 členky. Tento fakt má své opodstatnění ve zcela záporném vztahu VF k feminizmu, resp. k profesionálnímu postupu žen vůbec. S faktem, že VF sama sebe prezentuje jako založenou na tradičních hodnotách, koresponduje skutečnost, že podle slov členů VF je přítomnost žen v takovýchto organizacích spíše nežádoucí (a naprosto nežádoucí v případě, že by se VF stala politickou stranou), neboť boj za národní myšlenku by měl být ženou vykonáván na poli rodinném, tj. jako příprava a udržování zázemí pro „bojující muže“.

4.2 Struktura organizace

„Na vrcholu“ VF se nachází Republikové předsednictvo, které bylo do celorepublikového sjezdu, konaného 15. 4. 2000 v Pardubicích, složené z předsedy (M. Knapovského), místopředsedy (D. Macháčka) a tajemníka (F. Rozhoně, který byl fakticky druhým místopředsedou). Poté se Republikové předsednictvo (které sídlí v Praze) skládalo z předsedy (J. Skácela), tří místopředsedů (M. Knapovského, D. Macháčka a F. Rozhoně) a tří dalších členů předsednictva (Petra Tryščka, Petra Valeše a Mariana Cakla)⁷⁰. Současná situace po odchodu Knapovského a Tryščka do Vlasti není známa. Pod Republikovým předsednictvem jsou Zemská předsednictva, tj. pro Čechy (sídlem v Praze) a Moravu a Slezsko (sídlem v Ostravě). V čele těchto předsednictev jsou v současnosti D. Macháček a F. Rozhoň. Zemská předsednictva zastiňují jednotlivé místní organizace (MO), kterých je v současnosti dvanáct. Pro to, aby mohla vzniknout místní organizace, je zapotřebí minimálně tři osob, z nichž aspoň jeden musí být starší 18 let⁷¹. Tyto místní organizace jsou pak povinny měsíčně podávat zprávu o činnosti danému Zemskému předsednictvu.

Republikový sjezd se koná jedenkrát do roka a k rozhodnutím v něm dochází, podle jednoho ze členů VF, na základě diskuse a následných kompromisů. Jak uvedl tento člen VF, není reálně zavedena instituce voleb. Zemský sněm je konán dvakrát do roka, četnost setkání v rámci místních organizací je individuální. Do jaké míry je v organizaci uplatňován vůdcovský princip, je otázkou. Podle slov některých členů VF je republikové předsednictvo jakýmsi kolektivním

vůdcem, na druhé straně materiály uveřejněné v tiskovinách VF opravňují k myšlence, že instituce vůdce existuje. „... Zde zazněly tři velmi dobré projevy, mluvil zde kamarád se Slovenské vlastenecké organizace – Gardy, dále předseda MO VF Ostrava a vůdce celé Vlastenecké fronty...“⁷² V lednu 1999 byla ustavena funkce tiskového mluvčího, kterým se stal Jan Skácel⁷³. Na posledním Republikovém sjezdu byla tato funkce dočasně zrušena.

V současné době (v souvislosti s transformací v politickou stranu) prochází Vlastenecká fronta jistou reorganizací. Ta spočívá kromě jiného v připravovaném záměru zřídit oficiální kancelář VF, vytvořit registr přihlášek, v zavedení účetního systému apod. V této souvislosti je též zajímavé zjištění, že – alespoň co se týče MO Praha – v současnosti neexistuje placení členských příspěvků. Jak uvedl jeden ze členů VF, jednotlivé akce (tisk a distribuce letáků apod.) jsou financovány vždy z aktuálně vytvořené „sbírky“.

V rámci Vlastenecké fronty dále existují Vlastenecká Garda a Mládež Vlastenecké fronty.⁷⁴ Pro vstup do obou organizací je nutné překročení věkové hranice 15 let. Činnost Vlastenecké Gardy (VG) je rozdělena do dvou typů: na pořadatelsko – ochrannou a sportovně – brannou. Platí pro ni stejné stanovy, povinnosti a program jako pro členy VF, ačkoli členství ve VG není podmíněno členstvím ve VF. Velitelská místa VG jsou obsazována pouze členy VF. Jedním z úkolů VG je podíl na výchově a branně – sportovním výcviku Mládeže VF. Pořadatelsko – ochrannou činností je myšleno zajišťování setkání, demonstrací a manifestací VF, na kterých VG „dbá na to, aby účastníci dodržovali veřejný pořádek, zabraňuje provokacím, popřípadě je nápomocna PČR nebo MP. Pokud to vyžaduje situace, chrání představitele VF tam, kde vystupují jménem VF. V případě, že v návaznosti na členství ve VF, jsou ohroženi rodinní příslušníci členů VF, VG chrání i tyto osoby.“⁷⁵ Sportovně – brannou náplní VG je „fyzické zocelování mužů, příprava na pořadatelskou činnost, učení základů přežití v přírodě i ve městě, příprava na službu v AČR, popřípadě udržuje muže v neustálé kondici a připravenosti bránit svou vlast.“⁷⁶

Mládež Vlastenecké fronty⁷⁷ „sružuje mladé lidi ve věku 15 – 18 let, kteří se ztotožňují s programem a činností Vlastenecké fronty.“⁷⁸ Stanovy jsou analogické se stanovami VF. „Místní organizace MVF fungují v těsné spolupráci s MO VF, jsou podřízeny pověřenci pro mládež místní organizace... Člen MVF má právo vyjadřovat se ke všem aktivitám MVF a VF, má právo podávat vlastní návrhy a podněty. Může zaujmout jakoukoli funkci v rámci MVF, může se vyjadřovat k osobám, které tyto funkce zastávají. Může navrhnout nové letáky, oslovovat možné nové členy a jednat s nimi jako člen MVF, psát články do tiskovin VF, stát se členem Vlastenecké Gardy atd. Každý člen MVF se musí řídit pokyny pověřence pro mládež (případně i dalších vedoucích MVF) a samozřejmě i pokyny členů vedení místních organizací, Zemského a republikového předsednictva. Nesmí jednat v rozporu se stanovami a programem VF, s právním řádem ČR a s českým národním zájmem.“⁷⁹

4.3. Uniformy

Uniformu Vlastenecké fronty tvoří bílá košile, černá kravata, zelený věnec na pravé straně, nad kterým se tyčí kříž, černé kalhoty a černé boty, Mládeže Vlastenecké fronty černá košile se znakem Mládeže na levém rukávu, černá kravata, černé kalhoty a černé boty. Uniforma Vlastenecké gardy je totožná se stranickou uniformou Vlastenecké fronty. „V případě, že člen VG není členem VF, nosí pouze nášivku VG a popřípadě hodnostní označení a domovenku. V případě, že člen VG je členem VF, nosí nášivku VG, hodnostní označení a domovenku společně

s nášivkami VF. Pořadatelé z řad VG oblékají černé kalhoty vojenského typu a vysoké boty, jako zimní doplněk černou bundu bez ošití, pouze s označením pořadatelské služby. Ochranka z řad VG obléká přes uniformu černé sako.⁴⁸⁰ Bez dalšího upřesnění je zmíněna také polní uniforma.

Jak vyplývá z výše uvedeného, organizační struktura sdružení je vypracována poměrně precizně, na disciplinovanost je kladen ve VF obecně značný důraz.

Závěr

Uvažujeme-li o extremistických organizacích jako o takových, jejichž program nebo činnost není v souladu se zavedenými demokratickými normami, pak lze, na základě analýzy programu a tiskovin, Vlasteneckou frontu do této kategorie zařadit. Lze konstatovat, že z organizace, v počátcích úzce personálně vázané na neonacismus, se vyprofilovala v organizaci zřetelně inspirovanou českým fašismem, která je ve své podstatě výrazně antisemitská a xenofobní. Ačkoli se VF k fašismu otevřeně nehlásí, existují jisté body, na jejichž základě lze říci, že Vlastenecká fronta je organizací ne-li přímo fašistickou, pak jistě k fašismu zřetelně inklinující. Odhlédneme-li od faktu, že samotná VF uznává, resp. každoročně uctívá Radola Gajdu, tj. předsedu Národní obce fašistické (NOF), zmiňované prvky by bylo možno shrnout následovně⁸¹: 1) uznání korporativismu jako vhodné formy uspořádání („Parlamentní systém je určen k likvidaci samostatných, inteligentních a hrdých lidí, kteří chtějí vést svůj národ a stát k rozkvětu. Jedinou šancí pro takovéto uvědomělé členy je korporativní systém, a Vlastenecká fronta, jako neochvějný zastávce takovéhoho fungování, je vždy uvítá ve svých řadách.⁸²; dále odmítnutí Senátu s požadavkem na jeho zrušení); 2) napadání stávající politické elity; 3) vysoce negativní vztah k tzv. nečeským elementům, 4) požadavek existence národního státu („Naši zemi denodenně zaplavují vlny přistěhovalců díky neschopnosti mocných... Každému musí být jasné, že tisíce přijatých přistěhovalců znamená tisíce nezaměstnaných Čechů. Poslední dobou drzost přistěhovalců stále stoupá... Vzhledem k tomu, že žádná z vládnoucích stran s tím zatím nic neudělala a zřejmě ani nechce, nezbyvá, než abychom vzali osud svojí země do vlastních rukou a přivandrovalce vrátili tam, odkud přišli.“)⁸³; 5) hledání viníka v žido-zednářských silách („Lide český, vláda Tvá se nevrátila do rukou Tvých, ale do rukou zaprodanců cizích zájmů a příslušníků mezinárodních zednářských lóží, kteří provádějí zničující protinárodní politiku. V tomto století přežil český národ dvě epochy, kdy měl být likvidován a kdy byla likvidována česká národní elita... Nyní probíhá třetí, nejzákladnější pokus o likvidaci českého národa, je nejnebezpečnější, protože není veřejně vyhlášen, je tajný... Ze zednářských centrál je řízeno vymírání českého národa, které provádějí kolaboranti svou protipopulační politikou. Obyvatelstvo v naší zemi chtějí doplnit neevropskými přistěhovalci podle vzoru poločernošských Spojených států. Takovým etnickým gulášem chtějí rozvrátit naši i celou evropskou civilizaci a připravit budoucí krvavé etnické konflikty... Česká národní pospolitosť má být nahrazena tzv. občanskou společností, láska k vlasti nahrazena naplánovaným „multietnickým občanským vlastenectvím“... Svěvolně, bez souhlasu národa, nás chtějí zbavit nezávislosti, začlenit do Evropské unie, kde budou rozhodovat a odkud nám budou vládnout Němci... Naším cílem je zamezit vládnímu rozhazování peněz a ušetřené prostředky věnovat například na vysoké přídavky na děti, neboť to je v současném stavu demoralizované společnosti jediný způsob,

jak zvýšit porodnost a zachovat český národ. Kdo jsi nezapomněl na svůj český původ, připoj se k nám. Bojuj s námi za vlast a národ.“)⁸⁴; 6) deklarace sebe sama jako účinné „hráze proti komunismu“⁸⁵, tj. militantní antikomunismus⁸⁶ („... Vlastenecká fronta je ideovým odpůrcem komunismu a tímto odpůrcem zůstane tak dlouho, dokud se u nás idejemi bude bojovat. Případně komunistické vládě budeme po vzoru hrdinů ze třetího odboje bránit i se zbraní v ruce... Vlastenecká fronta bude i nadále stát jako pevná hráz proti zločinné komunistické myšlence. Vyzýváme všechny antikomunisty, aby val proti rudým stvůrám buďovali s námi!“)⁸⁷; v neposlední řadě pak vysoce emotivní rétorika. Jisté styčné plochy by bylo možno vysledovat i v tom, co Gregorovič⁸⁸ nazývá humornou stránkou českého fašismu, tj. mj. „frazologie, převzatá z minulého století a historionské pojetí vlastenectví“⁸⁹. Gregorovič uvádí Čapkova slova: „... Dobrá, mluvíme o tom, čemu se říká nová vlna nacionalismu... Například soustavné pokusy obnovit nevědeckými metodami rukopisný boj osmdesátých let – nebo snaha rozdmýchat antisemitismus devadesátých let, z doby Hilsnerovy...“⁹⁰ Uvědomíme-li, že v HNM byl publikován článek, v němž autor nepochybuje o pravosti Rukopisů⁹¹, nebo článek, v němž autor nepochybuje o vině Žida Hilsnera⁹², pak je to zjištění jistě zajímavé. I samotný fakt, že se tato témata objevila v současnosti, má jistou vypovídací hodnotu. Stejně zajímavý je i odkaz na poměrně zastaralou, avšak o to „plamennější“ rétoriku: „V našich žilách koluje krev našich předků, kteří bojovali a platili životem za naši drahou vlast... Jedině jednotnou idejí jsme schopni zachránit naši budoucnost a sami sebe... Vážíme si proto každého poctivého národovce. Nastává boj, tvrdý boj, ve kterém zvítězí mravně a ideově silný člověk. Stačí zavolat: bratři a sestry, národní legie jsou připraveny k pochodu do bitvy. Zvítězíme!“⁹³ „Moc zla se ale mýlí, snaží se nám sebrat meč, který měl doposud každý z nás zasunut v pouzdře. Síla zla chce, abychom jí již s nimi nemohli ublížit. Moc zla ale netuší, že v tuto chvíli, kdy meče vyndáváme z pouzder, je nezhodíme, ale rozmáchneme se jimi a odsekáme hlavy ohavné stvůře, jež dusí nás a celý náš národ.“⁹⁴

Záměr Vlastenecké fronty transformovat se v politickou stranu je provázen „seriózně působícím“ vystupováním jejího vedení, které se zdá být v současnosti „relativně umírněné“. Hodnotíme-li současnou Vlasteneckou frontu, pak lze uvést, že přes veškeré extrémně pravicové projevy, kterými se prezentuje, je možno vysledovat názory a podněty, které by mohly být zohledňovány i v „běžné“ demokratické diskusi. Jedná se o některé z jejích návrhů, např. na zavedení titulu „ekologicky šetrné obce“⁹⁵ nebo na využití Památníku národního osvobození⁹⁶. Avšak zmíněná „plamenná rétorika“, štvavá a neseriózní forma, jakou se VF často prezentuje (jak na svých starších letáčích, tak i ve svých interních tiskovinách i některých veřejných projevech) tyto návrhy a priori odsuzují k nezdaru. V současném obratu k jistě oficiálně prezentované formálnosti je možné spatřovat nebezpečí s ohledem na problematičnost, resp. nevěrohodnost této „náhlé proměny“. V této souvislosti by měl být velmi pozorně sledován i proces tzv. „spojování národních sil“, který v současnosti probíhá. Pokud by byla úspěšně provedena transformace VF v politickou stranu ve spojení s dalšími ultrapravicovými organizacemi a pokud by tento subjekt byl dostatečně dobře organizován, mohl by se za určitých okolností stát relevantní součástí stranicko-politického spektra v ČR. Avšak vzhledem k současnému počtu členů jak VF, tak seskupení, která by spoluvytvářela politickou stranu a jejich „image“ a „vnímání“ ve veřejnosti, se však lze spíše domnívat, že pozice takové strany by byla v krátkém časovém horizontu marginální.

Poznámky:

1. Mazel, M.: *Oponenti systému*, in Fiala, P. (ed.): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno, Masarykova univerzita 1998, str. 117-277.
2. Mazel, M., c. d., str. 236.
3. Neoficiální organizace orientovaná na americkou rasistickou scénu. Blíže viz Mazel, M.: *Oponenti systému*, in Fiala, P. (ed.): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno, Masarykova univerzita 1998, str. 247-250.
4. Stejně tak rozhovor (asi z roku 1993 či 1994) s aktivistou BHS a Nacionálně socialistického hnutí Evropy Tomášem Kutkem, otištěný v neonacistické *Nové Evropě* (č. 1), svědčí o skutečnosti, že vazby mezi BHS a VF musely existovat. Kutek zde mj. říká: „Jsem nacionalista, věřím ve svůj národ a budu za jeho hrdost bojovat. Všichni nacionalisté by se měli sjednotit v hnutí VLASTENECKÁ FRONTA, jenž bylo nedávno založeno v Brně. Pište si o podrobnosti na adresu V. F. P. O. Box 8, Šlapanice u Brna 664 51 (adresa, kterou používali i BHS).
5. *Vlastenecká fronta*, *Národní boj*, č. 2, str. 22.
6. Mazel, M.: *Oponenti systému*, c. d. str. 237.
7. Vycházela jako časopis Klubu Františka Ferdinanda d'Este.
8. Příloha *Národ*, resp. *Nový národ* byla dána Pochodní dneška k dispozici HNS.
9. V současnosti existuje 12 místních organizací.
10. Od roku 1998 bylo vydávání této tiskoviny v režii MO Ostrava.
11. *Buzení blanických rytířů*, *Hlas národní mládeže*, č. 5, str. 3-4.
12. *Co nového ve Vlastenecké frontě?*, *Hlas národní mládeže*, č. 6, str. 2.
13. V současné době *Národní blok*, resp. *Národní sjednocení* neexistuje. Zastřešující organizací by se měla stát politická strana, o jejímž vzniku VF uvažuje.
14. *Národní blok – počátky vzniku*, *Hlas národní mládeže*, č. 7, str. 4.
15. Tamtéž, str. 4.
16. Poměrně „vřelé“ kontakty (provázené však i občasnými spory o vliv) s *Národní aliancí* jsou udržovány doposud. Svědčí o tom vzájemná účast na pořádaných akcích a také oficiální protest *Vlastenecké fronty* proti rozpuštění *NA* Ministerstvem vnitra ČR.
17. Důvodem změny názvu bylo zjištění, že jistý „*Národní blok*“ již existuje.
18. Zdá se, že v současnosti se takto otevřeně o spolupráci mezi oběma subjekty nehovoří. Důvodem je skutečnost, že VF by se chtěla orientovat na jinou cílovou skupinu nežli *NA*. Lze však předpokládat budoucí spolupráci, pokud by oba subjekty byly zaregistrovány jako politické strany. Tato problematika je podrobněji rozvedena v kapitole II.1.
19. Akce, pořádané *Vlasteneckou frontou*, lze rozdělit na tzv. tradiční a tzv. příležitostné. Za „tradiční“ by bylo možno označit shromáždění konaná 28. října, tzv. *buzení blanických rytířů*, a dále uctívání památek vzorů *Vlastenecké fronty*. Těmi jsou především Radola Gajda, legionáři (tj. vzpomínkové akce při příležitosti výročí bitvy u Zborova) a Emil Hácha. Vzpomínkových akcí se účastní většinou zhruba okolo 30 až 50 lidí, a to především z řad VF a jiných spřízněných sdružení (ať už jsou tato spoluorganizátory nebo nikoli). Většinou se jedná o přednesení projevů vztahujících se k uctívané události, následuje minuta ticha a poté je připraveno společné posezení v nějakém sále či restauračním zařízení. VF na svých akcích klade důraz na organizovanost a disciplínu. Provolávanými hesly na demonstracích (nikoli na vzpomínkových akcích) jsou hesla „Nic než národ!“, „Čechy Čechům!“, „Cizí nechceme, vlastní nedáme!“ apod. V rámci demonstrace je vždy proneseno několik projevů, které prakticky vždy směřují k témuž, tj. „posílení národní hrdosti“, kritice současného stavu politiky ČR, odmítnutí vstupu do EU apod. Do kategorie tzv. „příležitostných“ demonstrací lze zařadit jednak ty, které se konají vzhledem k určité aktuální události a jednak ty, důvodem jejichž konání jsou obligátní témata VF. Jsou jimi zejména odmítnutí drog, prostituce, kriminality, globalizace, vstupu do EU apod. Co se týče demonstrací konaných k aktuální události, jednalo se např. o demonstrace proti zásahům NATO v Srbsku apod. V projevech řečníků tohoto druhu shromáždění je vždy hledán viník stávajícího stavu (v uvedeném případě se skandovalo např. „Hanba NATO!“ apod.), který je

- náležitě kritizován. Hesla zůstávají stejná, stejně jako tendence utvrzovat se v nutnosti „probuzení“ či lépe řečeno „posílení“ národní hrdosti. Účast na „příležitostných“ demonstracích tohoto druhu bývá kolem 150 až 200 lidí.
20. Tiskoviny VF sloužily a slouží zejména 1) k posílení již vytvořeného názoru jednotlivých souvěrců (o kvalitách českého národa, o negativních rysech nadnárodních společenství a procesů, o negativním působení českých politiků a v neposlední řadě v utvrzování se a v prohlubování názorů anti-přístěhovalckého a antisemitského typu), 2) k informování o procesech a akcích, které se v organizaci dějí a dále jsou jejich prostřednictvím 3) nabízeny rady „technického typu“ (jedná se například o rady, jak pronést projev, jak navrhovat letáky, jak podávat trestní oznámení, jak se chovat při zadržení policií, jak komunikovat s novináři apod.)
 21. Dále vycházely či vycházejí *Národní jednotna* vydávaná v Pardubicích a Chrudimi, *Národní noviny*, které vydává MO Krnov a *Český národ*, který je vydáván MO Náchod. Po jistou dobu (kolem roku 1997) vycházel též časopis s názvem *Jesenická tvrz*, avšak není známo, kdy bylo jeho vydávání ukončeno.
 22. K uvedené serióznosti má zřejmě přispět i to, že zkratky autorů, kteří jsou zároveň členy redakce, jsou vysvětleny. Ostatní autoři publikují pod svými plnými jmény.
 23. Organizace vznikla v květnu 1994, hlásící se k „tradičním“ českým hodnotám. Blíže viz Mazel, M.: *Oponenti systému*, in Fiala, P. (ed.): *Politický extremismus a radikalismus v České republice*, Brno, Masarykova univerzita 1998, pp. 117-277.
 24. Společně prohlášení NFC a VF (<http://www.vlast.cz/pr03.htm>).
 25. O této organizaci nebyly získány žádné doplňující údaje.
 26. Vztahy byly vybrocené zejména okolo roku 1994, kdy došlo k fyzické potyčce mezi pěti členy VF a jedním členem VL.
 27. Podle členů VF je to jedna z mála tiskovin, která o VF informuje objektivně.
 28. Podle ČTK ze dne 20. 4. 2000 byla tato žádost Ministerstvem vnitra ČR zamítnuta.
 29. Vydává *Vlastenecká republikánská strana*.
 30. Jedná se vždy jen o několik kusů daného výtisku.
 31. Jedná se např. o nakladatelství Neklan.
 32. Uvedený seznam je třeba brát jako ilustrační vzhledem k tomu, že není zcela jisté, zda všechny z uvedených tiskovin dosud vycházejí.
 33. V létě 1997 předala VF protestní prohlášení proti stíhání, resp. věznění některých představitelů NOP.
 34. *Videň: boj za Prahu i zdravý rozum*, *Národní politika*, č. 0, str. 8.
 35. Nezaměřovat s obsahovou analýzou, jakožto jednou z technik sociologického výzkumu. Provedená obsahová analýza postrádá metodiku nezbytnou pro obsahovou analýzu používanou v sociologickém výzkumu.
 36. *Vlastenecká fronta* (<http://www.vlast.cz>).
 37. Blíže je o této problematice pojednáno v jiné kapitole.
 38. Přesné datum vzniku nebylo zjištěno.
 39. Jedno z těchto hesel se mj. stalo důvodem zaslání dopisu Ministerstvem vnitra ČR, v němž se konstatuje neslučitelnost určitých bodů s právním řádem ČR.
 40. Program uveřejněný v *Kašpárek*, F.: *Redakce Dneška hostem na ustavující schůzi Vlastenecké fronty*, *Dnešek*, 9/ 1993, s. 2 – 4.
 41. Program uveřejněný na webových stránkách VF (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
 42. V *Hlasu národní mládeže* byl publikován článek o nevhodách parlamentní demokracie a o výhodách korporativního uspořádání. Bylo v něm mj. uvedeno: „Pokud by se naše organizace dostala k moci, bylo by naší snahou zreorganizovat veřejnou správu. To tak, že bychom zrušili všechny politické strany, včetně té naší a zavedli bychom organizaci zhruba na stejném principu, jako bylo *Národní souručenství*, čili sdružení všech Čechů, Moravanů a Slezanů v našem státě... Dále bychom zavedli korporativismus, ovšem tak, že by do jednotlivých korporací měli možnost vstoupit jen ti, kdo by byli v celonárodní organizaci...“ (*To, co chceme, je skutečná vláda národa*, *Hlas národní mládeže*, č. 8, s. 30-31.)

43. Vlastenecká fronta (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
44. Vlastenecká fronta (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
45. Jedná se o formulaci: „Respektujeme všechny národy, podáváme bratrsky ruku lidem každé národnosti.“ (Kašpárek, F.: *Redakce Dneška hostem na ustavující schůzi Vlastenecké fronty*, Dnešek, 9/ 1993, s. 2 – 4.
46. Vlastenecká fronta (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
47. Tamtéž.
48. Tamtéž.
49. Tamtéž. Ačkoli se v uvedené formulaci hovoří o „každém občanu bez výjimky“, výjimka existuje a vztahuje se na ženy.
50. Tamtéž.
51. Tamtéž.
52. Tamtéž.
53. Tamtéž.
54. Tento bod byl jedním z bodů nutného přepracování v důsledku posudku Ministerstva vnitra ČR.
55. Vlastenecká fronta (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
56. Tamtéž.
57. Kašpárek, F.: *Redakce Dneška hostem na ustavující schůzi Vlastenecké fronty*, Dnešek, 9/ 1993, s. 2 – 4. Zejména v tomto bodě je znát dřívější katolická orientace VF, která byla nejsilnější zřejmě okolo roku 1995.
58. Vlastenecká fronta (<http://www.vlast.cz/program.htm>).
59. Tamtéž.
60. Oficiální kampaň VF proti vstupu do EU byla zahájena 3. 4. 2000.
61. Program z roku 1993 důsledně rozlišuje české a moravské firmy, resp. Čechy a Moravu vůbec.
62. Tento požadavek se v obou analyzovaných programech vyskytuje téměř v totožné formě.
63. *Dopis z ministerstva vnitra ČR*, Hlas národního sjednocení, č. 14, str. 12-13.
64. *Odpověď na dopis z ministerstva*, Hlas národního sjednocení, č. 14, str. 14.
65. Tamtéž.
66. Tamtéž.
67. *Nesmíme ustoupit a odvolat*, Hlas národního sjednocení, č. 14, str. 13-14.
68. Není zcela jasné, jestli tato lhůta platí i pro možnost vystoupit z organizace bez udání důvodu. Otázkou totiž je, jak přesně proces opuštění organizace probíhá za tzv. normálních okolností.
69. Nejstaršímu členovi VF je asi 65 let.
70. Důvodem pro rozšíření předsednictva bylo údajně zkalitnění procesu hlasování, tj. aby se hlasování účastnilo více lidí.
71. Otázkou je, jak je toto pravidlo slučitelné s faktem, že členem VF může být pouze člověk starší 18 let. Zdá se, že pro to, aby mohla vzniknout MO, je postačující, je-li pouze jeden ze zakladatelů členem VF. Zbylí dva lidé mohou být členy Mládeže VF, která sdružuje mládež od 15 do 18 let.
72. *Uctění 28. října v Ostravě*, Hlas národní mládeže, č. 6, str. 40.
73. Současné vedení VF je kromě D. Macháčka vysokoškolsky vzdělané. K solidnosti organizace má zřejmě přispět i to, že vysokoškolské tituly jsou uváděny při jakékoli příležitosti. Zejména v souvislosti s Františkem Rozhoněm je takřka vždy uvedeno, že se jedná o vysokoškolsky studovaného, 53-letého matematika.
74. Údaje o těchto organizacích byly získány z Hlasu národní mládeže, č. 12. O jejich reálné existenci a fungování nebylo zjištěno příliš mnoho informací. Přímá otázka na existenci branně – bezpečnostních oddílů byla jedním ze členů zodpovězena diplomaticky, tj., že jejich činnost se nachází spíše v přípravné fázi.
75. *Vlastenecká garda*, Hlas národní mládeže, č. 12, str. 22-23.
76. Tamtéž.
77. Činnost Mládeže VF v Praze byla obnovena na jaře 1999. Blíže viz *Pevně věřím*, Hlas národní mládeže, č. 12, s. 24-25.

78. *Mládež Vlastenecké fronty*, Hlas národní mládeže, č. 12, str. 23-24.
79. Tamtéž.
80. *Vlastenecká garda*, Hlas národní mládeže, č. 12, str. 22-23.
81. Srovnání bylo provedeno za pomoci knihy Gregorovič, M.: *Kapitoly o českém fašismu*, Praha, NLN 1995.
82. *Glosa k roli vůdců v politice*, Hlas národní mládeže, č. 6, str. 22-23.
83. *Bojkotujme přistěhovalce*, Hlas národní mládeže, č. 10, str. 20-21.
84. *Provolání Vlastenecké fronty*, Hlas národní mládeže, č. 4, str. 14-15.
85. *Vlastenecká fronta – pevná hráz proti komunismu je název jednoho z tiskových prohlášení VF, uveřejněného na tiskové konferenci VF v Praze 3. 4. 2000.*
86. Srv. též projev tehdejšího předsedy M. Knapovského, přednesený v říjnu 1999.
87. *Vlastenecká fronta – pevná hráz proti komunismu*, tiskové prohlášení VF, 3. 4. 2000.
88. Gregorovič, M.: *Kapitoly o českém fašismu*, Praha, NLN 1995.
89. Gregorovič, M.: *Kapitoly o českém fašismu*, Praha, NLN 1995, str. 51.
90. Tamtéž.
91. *Tiskové prohlášení Vlastenecké fronty*, Hlas národní mládeže, č. 11, str. 5-6.
92. *Vražda před sto lety*, Hlas národní mládeže, č. 12, str. 13-14.
93. *Sjednocení všech národních sil*, Hlas národní mládeže, č. 8, str. 38.
94. *Nesmíme ustoupit a odvolat*, Hlas národního sjednocení, č. 14, str. 13-14.
95. *Návrh Vlastenecké fronty na zavedení titulu ekologicky šetrná obec roku*, Hlas národní mládeže, č. 12, str. 33.
96. *Věc: Návrh na využití Památníku národního osvobození na Vítkově*, Hlas národní mládeže, č. 5, str. 35-38.